

Anna Cieślak

Radiofonia w okresie transformacji ustrojowej w regionie świętokrzyskim

Rocznik Prasoznawczy 5, 95-112

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.

Radiofonia w okresie transformacji ustrojowej w regionie świętokrzyskim

STRESZCZENIE

Lokalno-regionalne rozgłośnie radiowe pełnią ważną funkcję społeczną, często są jedynym medium upowszechniającym najważniejsze informacje dotyczące określonego regionu oraz dostarczającym tego typu treści słabszym ekonomicznie grupom odbiorców.

Rozwój radiofonii na obszarze województwa świętokrzyskiego, tak jak w pozostałej części Polski, nastąpił dopiero po roku 1989. Obok funkcjonującego wówczas jedynie Polskiego Radia Kielce zaczęły powstawać stacje komercyjne, które stworzyły nową sytuację na rynku radiowym. Stacje te wprowadziły do ogólnego obrazu radiofonii kieleckiej nowe elementy: innowacje programowe, nowe tematy, a także nowy styl kontaktu ze słuchaczami, którzy mogli wybierać pomiędzy ofertą programową różnych nadawców.

Sytuacja na świętokrzyskim rynku radiowym jest dość trudna, ponieważ istnieje aż osiem stacji: publiczna Polskie Radio Kielce, sześć komercyjnych: Radio Fama, Radio Planeta, Radio Plus, Radio RMF Maxxx, Radio Eska Kielce i Eska Starachowice oraz jedna samorządowa: Radio Opatów. Działają również dwa radia studenckie: Radio Piramida Politechniki Świętokrzyskiej i Radio Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa. Rozgłośnie te, aby utrzymać się na rynku, muszą znaleźć nie tylko własny sposób na przetrwanie – własny styl i formę, ale także wiernego odbiorcę.

SŁOWA KLUCZOWE: radio lokalne, radio regionalne, struktura, program, funkcjonowanie, słuchalność

W latach 1945-1952 Polskie Radio transmitowało z Warszawy najpierw jeden, a później dwa programy ogólnopolskie, a osiem miast wojewódzkich nadawało programy regionalne. Miastami tymi były: Bydgoszcz (z radiostacją w Toruniu), Gdańsk, Szczecin, Łódź, Kraków, Poznań, Wrocław, a także Katowice. Rozgłośnie te do emisji programów wykorzystywały łącznie 10 nadajników, w tym 9 pracujących na falach średnich oraz jeden na fali długiej. Pozostałe województwa, czyli: białostockie, lubelskie, rzeszowskie, koszalińskie, olsztyńskie, opolskie, zielonogórskie oraz kieleckie dysponowały jedynie siecią radiofonii przewodowej, która retransmitowała programy ogólnopolskie lub regionalne z niewielkim udziałem audycji lokalnych¹.

Radiofonia Kielecczyny do 1989 roku reprezentowana była przez Państwową Regionalną Rozgłosnię Radiową – Polskie Radio Kielce, obejmującą swoim zasięgiem obszar województwa kieleckiego.

Polskie Radio Kielce to najstarsza i największa rozgłośnia funkcjonująca na terenie województwa świętokrzyskiego. Jej tworzeniem zajęła się w październiku 1952 roku Rozgłośnia Polskiego Radia w Łodzi, a działalność regulowało zarządzenie w sprawie organizacji i zakresu działania Ekspozytur Programowych Komitetu do Spraw Radiofonii „Polskie Radio”. Na podstawie tego zarządzenia Wydział Propagandy, Oświaty i Kultury KW PZPR w Kielcach zatwierdził w sierpniu 1952 roku na stanowisko pierwszego dyrektora Ekspozytury Polskiego Radia w Kielcach Eugeniusza Stępnia, byłego korespondenta „Słowa Ludu”. Do współpracy przydzielono mu Marię Olkuśnik – absolwentkę studiów dziennikarskich na Uniwersytecie Jagiellońskim, z rocznym stażem zawodowym w „Słowie Ludu” oraz Mirosława Tomaszewskiego – maturzystę po dwutygodniowym przeszkoleniu radiowym². Dla potrzeb radiowców zaadaptowano część budynku mieszkalnego liczącego ponad 100 lat przy ulicy gen. K. Świerczewskiego 34 (od roku 1990 Jana Pawła II). W części produkcyjno-emisyjnej rozgłośnia znajdowało się dwa studia: spikerskie i słowno-muzyczne o kubaturze około 200 m³. Do emisji i produkcji programu wykorzystywano kilka magnetofonów stacyjnych oraz dwa wozy transmisyjne³ „Phenomen” do wspólnej eksploatacji z Radiem Lublin. W styczniu 1957 roku Kielce otrzymały własną 1 kW stację nadawczą pracującą na fali 202 m, której moc następnie została zwiększona do 2 kW. Na początku swojej działalności Ekspozytura w Kielcach wyposażona była tylko w jeden mikrofon i jeden gramofon.

Pierwszy dziennik nadany został w lipcu 1952 roku, oprócz niego emitowano 2-3 audycje 5-10-minutowe. Były to programy ideologiczno-agitacyjne oraz informacyjno-polityczne. Początkowo program nie był emitowany w oparciu o ramówkę. Do 5 grudnia 1953 transmitowany był półgodzinny program między godziną 18.00 a 18.30. Jedyną stałą pozycją były emitowane w poniedziałek „Aktualności Sportowe”. W latach 1958-1964 nastąpił sukcesywny rozwój tematyczny, zwiększony został także zespół redakcyjny do 4 osób (grono pracowników powiększyło się o dziennikarzy gazet lokalnych oraz korespondentów), a czas emisji wydłużony został do około 1 godziny (w czerwcu 1964 roku). Powstało także kilka redakcji dzienników, m.in.: ekonomiczna, wiejska, młodzieżowa, kulturalna i łączności ze słuchaczami.

W latach siedemdziesiątych do programu zostały wprowadzone audycje cykliczne, takie jak: „Pogadanki Literacko-Muzyczne”, „Dookoła Kielecczyzny”, „Fala Młodości”. Pojawiły się montaż literackie, audycje poświęcone miejscowym twórcom, audycje rozrywkowe, satyryczne, estradowe oraz reportaże dźwiękowe. Do stałych audycji należały „Aktualności Dnia” (program słowno-muzyczny), „Radiowe Forum” oraz wzrosła popularność „Koncertu Życzeń”. W lipcu 1975 roku został oddany do użytku najnowocześniejszy wtedy w kraju budynek Rozgłośni Radiowej w Kielcach.

Koniec lat 80., a w szczególności początek 90. doprowadziły do wzrostu zapotrzebowania ze strony słuchaczy na rozwój programu lokalnego, w wyniku czego ramówka Radia Kielce stale się powiększała i zmieniała. W roku 1991 program codziennie emitowany był od godziny 6.00 do 23.00 (przez 17 godzin), a w niedzielę i święta od

2 Ibidem, s. 22.

3 S. Miszczak, *Radiofonia i telewizja w XXV-leciu*, Warszawa 1969, s. 52.

7.30 – 23.00 (15,5 godziny). W redakcji pracowało około 50 osób, w tym 25 dziennikarzy. Około 20 osób współpracowało z radiem jako korespondenci⁴. W funkcjonowaniu rozgłośni doszło do wielu zmian, dotyczyły one nie tylko spraw organizacyjnych i finansowych, ale także programowych, warsztatowych oraz rozstrzygnięcia kwestii własnościowych. W 1993 roku jako jedna z trzech pierwszych w Polsce, wraz z łódzką i poznańską, kielecka rozgłośnia stała się spółką pod nazwą Polskie Radio Kielce S.A. 30 września 1993 r. Sąd Rejonowy w Kielcach dokonał wpisu do rejestru handlowego, zgodnie z postanowieniem którego utworzona została jednoosobowa Spółka Akcyjna Skarbu Państwa – Polskie Radio Kielce S.A.⁵

Pięcioosobowa Rada Nadzorcza z przewodniczącym Czesławem Szczepańczykiem nadzorowała działalność 3-osobowego Zarządu Spółki, w skład którego wchodził: Prezes Mirosława Bielecka, Wiceprezes d.s. Programowych Andrzej Kopeć oraz Wiceprezes do spraw Ekonomicznych Klementyna Łucka. Obecnie funkcję przewodniczącego Rady Nadzorczej pełni Iwona Anna Jakubowska, wiceprzewodniczącym jest Agnieszka Ksenia-Massalska, a członkami Zarządu – Agnieszka Szleła, Jarosław Karyś oraz Edmund Zajac.

Od 1996 roku w radiu obowiązuje nowa struktura organizacyjna – cały pion programowy składa się z 5 redakcji:

- Redakcja Aktualności Dnia – jej kierownikiem była Barbara Wiślicka. W jej skład wchodził Marzena Sobala, Krzysztof Irski, Magdalena Smożewska-Wójcikiewicz, Marcin Przemirski, Piotr Kozera oraz Magdalena Sitek-Majewska. W 2006 roku zastąpiona została ona Redakcją Reportażu, której kierownikiem jest Ryszard Koziej, natomiast współpracownikami są: D. Juchnowska, M. Bednarska, B. Gumowski i S. Przybyłowski.

- Redakcja Informacji – pod kierownictwem Ryszarda Kozieja (obecnie M. Orkisz) liczyła cztery osoby. Aktualnie pracują w niej m.in.: E. Solińska, R. Szumilewicz, K. Kozak, M. Pirosh, W. Sokoła, B. Zapała, N. Zięba.

- Redakcja Publicystyczna – kierował nią Bohdan Gumowski. Aktualnie jej kierownictwo objęła E. Okońska, współpracują z nią m.in.: A. Mazur, R. Morąg, R. Kałuża, I. Murawska, S. Blinstrub, D. Dyktyńska oraz M. Przemirski.

- Redakcja Muzyczna – składająca się z trzech osób, której funkcję dyrektora pełni L. Ślusarski (wcześniej Małgorzata Janiszewska).

- Redakcja Sportowo-Motoryzacyjna (dwuosobowa) – kierowana była przez Tomasza Wosia.

Aktualnie liczy 5 osób, a jej kierownikiem jest R. Szymczyk. Od 2006 roku istnieje także Redakcja Internetowa, którą kieruje E. Pietraszkiewicz-Kumańska⁶.

Zespół redakcyjny cały czas się powiększał, następowała wymiana dziennikarskich

4 Źródło: Archiwum Radia Kielce, Informacje udostępnione w Rozgłośni Polskiego Radia Kielce przy ul. Radiowej 4 w Kielcach.

5 Wpis do rejestru w Sądzie Rejonowym w Kielcach w Wydziale Gospodarczym. Nr Rej. 626. RHB-1851 z 30.10.1993.

6 Dane za: <http://www.radio.kielce.pl>

pokoleń. Z zespołu, który pracował w „starej rozgłośni”, zostało tylko kilka osób, nowy skład w większości składał się z młodych praktykujących dziennikarzy. Rozgłośnia pozyskiwała coraz więcej współpracowników. Cały czas powstawały redakcje zamiejscowe, m.in: w Tarnobrzegu, Sandomierzu, Ostrowcu Świętokrzyskim, Starachowicach, Końskich oraz Busku-Zdroju, rozbudowywano również redakcję w Radomiu. Obecnie redakcje te funkcjonują wyłącznie w Starachowicach, Ostrowcu Świętokrzyskim i Sandomierzu.

Zmiany programowe przeprowadzone w rozgłośni związane były przede wszystkim ze stopniowym zwiększeniem udziału audycji „na żywo”. Zmieniła się nie tylko ramówka programu, ale również wyposażenie redakcji. Wprowadzono nowoczesny sprzęt elektroniczny, studio emisyjne zostało skomputeryzowane, a zamiast tradycyjnego cięcia taśmy reporterzy musieli nauczyć się komputerowej obróbki materiału. Pod koniec 1993 roku rozgłośnia kielecka dysponowała: jednym stanowiskiem nagrywająco-odtwarzającym NO-1, czterema stanowiskami reżyserskimi RS1, RS2, RS3, RS4, piętnastoma magnetofonami stacjonarnymi, wykorzystywane były cyfrowe magnetofony, a do realizacji audycji korzystano z komputera. Dzięki powstaniu NEWSROOM-u, specjalnie przygotowanego i wyposażonego pomieszczenia (połączonego z komputerem w Warszawie), najważniejsze informacje z całego świata przekazywane były do regionalnej rozgłośni. Zapewniało to i nadal zapewnia szybki dostęp do najważniejszych i aktualnych informacji podzielonych już na bloki, np. blok gospodarczy, polityczny, kulturalny oraz sportowy. Wcześniej program radia emitowany był poprzez nadajnik (pracujący na częstotliwości 90,4 MHz), którego teoretyczny promień zasięgu wynosił 80 km. Obecnie zamontowany jest drugi nadajnik, pracujący również w zakresie UKF-FM, na częstotliwości 101,4 MHz⁷.

Radio Kielce od 1993 roku nadaje całodobowy program regionalny skierowany głównie do słuchaczy regionu świętokrzyskiego. Pod koniec 1996 roku w programie około 57% stanowiły audycje słowno-muzyczne, 30% audycje słowne, natomiast tylko 13% muzyczne. Oferta muzyczna była bardzo zróżnicowana – od muzyki klasycznej do rocka, a swoistym identyfikatorem Radia Kielce jest codzienny koncert „W ludowych rytmach”, wyznaczający największą słuchalność radia w dni powszednie (30%)⁸. Był i jest to program zróżnicowany, w dobowym programie znajduje się ponad 40 propozycji, w tym m.in. kilkuminutowe specjalistyczne serwisy informacyjne, np. dla kierowców, alergików, informacje z giełdy papierów wartościowych, notowania cen towarowych dla rolników, a także regionalne notowania walutowe. Codziennie prezentowane są oferty dla bezrobotnych w radiowej giełdzie pracy przygotowanej przy współpracy Regionalnych Biur Pracy z województwa świętokrzyskiego.

Wśród całodobowej ramówki programu każdy może wybrać coś dla siebie. Tematy programów dotyczą treści popularyzatorskich i poradniczych. Radio to stwarza

7 Źródło: Archiwum Radia Kielce, op. cit.

8 Por. Raport o Stanie Regionalnej Radiofonii Publicznej w Polsce, Stowarzyszenie Radia Publicznego w Polsce, Szczecin – Poznań 1997, s. 6.

i plastyczne. Wśród nich do najważniejszych należą: „Przedwiośnie” – konkursowa wystawa plastyki, grupująca artystów Małopolski w Galerii BWA Kielce, Międzynarodowy Festiwal Muzyki Organowej i Sakralnej w Kielcach, Buskie Spotkania z Folklorem, Harcerski Festiwal Kultury Młodzieży Szkolnej w Kielcach, Dymarki Świętokrzyskie w Nowej, „Czarneleskie Spotkania Sobótkowe” oraz „Nurt” – Ogólnopolski Festiwal Filmów Dokumentalnych¹⁰. Organizuje również własne imprezy wspierające rozwój kultury regionu. Są to głównie koncerty w studiu rozgłośni, mające duże zainteresowanie wśród mieszkańców miasta. Z okazji 25-lecia Redakcji Radomskiej (w 1996 roku), pod patronatem Rozgłośni Kieleckiej odbyły się dwa koncerty dla mieszkańców Radomia: „Zaczarowany Świat Operetki” z udziałem B. Kaczyńskiego, B. Morki, S. Ptaka i innych. Radio to brało również czynny udział w imprezie organizowanej w związku z rokiem Sienkiewiczowskim w Muzeum im. Henryka Sienkiewicza w Oblęgorku. Popierając twórczość regionalnych muzyków, uczestniczyło także w przygotowaniu materiału muzycznego do produkcji kaset – piosenki Jolanty Karczarek, Tomasza Kordeusza, Marka Fijałkowskiego oraz Bogusława Nowickiego¹¹.

Na początku lat dziewięćdziesiątych emisję programów rozpoczęły komercyjne lokalne rozgłoszenie radiowe. Pod koniec 1999 roku na obszarze województwa świętokrzyskiego funkcjonowały następujące stacje: Radio Jedność (przekształcone w 1999 roku w Radio Plus Kielce), Radio Fama FM, Radio Tak FM (w 2007 roku zastąpione Radiem RMF Maxx), Radio Opatów oraz Radio Leliwa z Tarnobrzega i Radio Rekord FM z Radomia, które wtedy pokrywały swoim nadawaniem obszar Kielecczyny (od 1975 do 1998 roku województwo radomskie i tarnobrzesckie zaliczane było do regionu świętokrzyskiego).

Radio Opatów powstało na początku grudnia 1990 r., jego twórcą i założycielem był Wojciech Płódowski. Do 1994 roku rozgłoszenia ta bez koncesji (nielegalnie) nadawała regularny program. Na początku pracowało w niej społecznie 8 osób, głównie byli to ludzie młodzi bez doświadczenia dziennikarskiego. Po uzyskaniu koncesji w kwietniu 1994 roku w radiu tym wprowadzono wiele zmian, m.in. zwiększono jego zasięg, odbierane było nie tylko w Opatowie, ale także w miasteczkach ościennych (Staszowie, Połańcu), przyznano również stałe etaty. Pierwszymi zatrudnionymi osobami były: obecna redaktor naczelna – Barbara Kosińska oraz Renata Wyrzykowska. To dzięki nim powstała pierwsza ramówka programu oraz wydłużony został czas nadawania (wcześniej 5,5-godzinny program emitowano w piątek, sobotę i niedzielę w godz. 14.00-19.30). Program transmitowany był od środy do soboty w godzinach popołudniowych 16.00-20.00, a następnie cały tydzień, od poniedziałku do piątku w godzinach 8.00-20.00, w sobotę, niedzielę i święta 15.00-20.00¹². Prezentowane audycje zawierały głównie najważniejsze wiadomości lokalne, aktualności sportowe (transmisje z zawodów) oraz audycje muzyczne, obecna była także problematyka samorządowa i poradnictwo, a swój program radio adresowało do wszystkich grup słuchaczy.

10 Ibidem.

11 Ibidem.

12 Por. R. Kowalczyk, *Media lokalne w Polsce*, Poznań 2008, s. 237-238.

Do 2001 roku Radio Opatów było rozgłośnią należącą do Urzędu Miasta i Gminy Opatów, a później jego właścicielem stał się Opatowski Dom Kultury. Jako rozgłośnia samorządowa, emituje swój program codziennie od godziny 6.00 do 22.00. Charakter audycji wynika z koncesji, jest to radio o profilu informacyjno-muzycznym, przekazuje swoim słuchaczom nie tylko wiadomości kulturalne, poradnictwo, własne dzienniki lokalne, ale również konkursy i popularną muzykę. Audycje muzyczne cieszą się dużym zainteresowaniem wśród odbiorców, o czym świadczy duża liczba telefonów od słuchaczy. Jest radiem niszowym, zaspokajającym głównie potrzeby społeczności lokalnej.

Do najbardziej znanych audycji należą m.in.: „Z kulturą przez powiat” (audycja transmitowana o godz. 17.00), w której przedstawione są najważniejsze wydarzenia kulturalne; „Twoja Muzyka na naszej antenie” (o godz. 14.00), prezentująca listę najbardziej znanych utworów muzycznych; „Twoja 20” (o godz. 18.30) – lista przebojów tworzona przez słuchaczy; „Czy mnie jeszcze pamiętasz” (emisja o godz. 20.00), program mający charakter koncertu życzeń, w którym słuchacze mogą za pośrednictwem radia przekazać życzenia i zadedykować piosenkę, oraz „Popołudnie z radiem na 93,70 FM”. Prezentowana jest także lokalna prognoza pogody nadawana zazwyczaj po serwisie informacyjnym (wiadomościach), a także informacje dla kierowców (potocznie zwane trafikami) dotyczące aktualnej sytuacji na drogach, nadawane pięć razy w ciągu dnia – rano o godz. 8.10, 9.10., 11.10., 12.10. oraz po południu o 16.10. Kalendarium rocznie prezentuje ważne wydarzenia lokalne sprzed lat. Dwa razy dziennie (godz. 10.30 i 11.30) nadawana jest również radiowa giełda pracy, natomiast prezentowane na antenie radia ogłoszenia z różnych dziedzin dotyczą np. motoryzacji, zaginionych zwierzątek itp.¹³

Redaktorem naczelnym jest Barbara Kosińska, która w rozgłośni pracuje od roku 1995. W stacji tej zatrudnionych jest obecnie 3 pracowników etatowych, 5 stażystów i 5 współpracowników pracujących społecznie.

Radio Leliwa emisję programu rozpoczęło 16 października 1992 roku na częstotliwości 66,44 MHz w Tarnobrzegu, a jego założycielem był Bogusław Szwedo. W 2001 roku radio to otrzymało nowe częstotliwości 104,7 i 93,5 MHz. W początkowym okresie swojej działalności funkcjonowało jako Społeczne Regionalne Radio Leliwa, które do momentu otrzymania koncesji w 1994 r. od Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji nadawało bez zezwolenia (lata 1992-1994) czterogodzinny program. „Pamiętam, jak kontrola wpadła i nam zaplombowała anteny. To było pierwsze w mieście niezależne radio. Kiedy w grudniu 1992 r. uchwalono ustawę o radiofonii i telewizji, chwilę później radio wystąpiło o koncesję i znów zaczęliśmy nadawać”¹⁴ – wspomina Norbert Mastalerz, jeden z pierwszych dziennikarzy Radia Leliwa.

13 Źródło: Archiwum Radia Opatów. Informacje udostępnione w siedzibie Radia Opatów przy ul. Partyzantów 13b w Opatowie.

14 M. Kubiałka, *Szwedo na prezesa TVP*, „Gazeta Wyborcza” z 21 IX 2009, s. 6.

Radio to rozpoczęło swoją działalność w budynku ówczesnego Wojewódzkiego Domu Kultury w Tarnobrzegu przy ul. Słowackiego 2, a od 1998 roku jego siedziba mieści się na ul. Wyspiańskiego 12/5. Pierwszy utwór, jaki według zespołu redakcyjnego wyemitowało na antenie, to „Radio Ga Ga” zespołu Queen, a utworem kończącym program (o godz. 18.00.) był utwór Elektrycznych Gitar – „Koniec”. Od początku swojego funkcjonowania emituje program muzyczno-informacyjny, ze szczególnym naciskiem na informację lokalną. Utrzymuje również ciągły kontakt ze słuchaczem poprzez audycje „na żywo”, a reporterzy relacjonują na bieżąco najważniejsze wydarzenia z regionu. Największym atutem radia jest muzyka, czyli grane są „Największe Przeboje lat 70-, 80-, i 90-ych”. W ofercie programowej znajdują się audycje poradnicze, sportowe, rozrywkowe, a także konkursy. Do najbardziej znanych należą m.in.: „Sportowy Weekend” (nadawany w sobotę i niedzielę w godz. 20.00-21.00), „Kurczę! To My” – program satyryczno-rozrywkowy, „Spotkania” – audycja religijna (należąca do najstarszych audycji), „Gorąca 10” – lista przebojów, „Rendez-Vous” – program interaktywny oraz „Koncert Życzeń”. Rozgłośnia ta organizuje nie tylko koncerty, imprezy kulturalne, ale obejmuje również patronem medialnym wiele imprez kulturalnych.

Swoim zasięgiem pokrywa obszar trzech województw: podkarpackiego, część świętokrzyskiego (odbierane jest w Sandomierzu, Opatowie, Staszowie oraz Połańcu), a także lubelskiego (słuchają go mieszkańcy m.in. Kraśnika i Janowa Lubelskiego). Radio to należy do najbardziej popularnych rozgłośni działających w województwie podkarpackim, o czym świadczy jego wysoka słuchalność – od 21% do 31%, w zależności od pory dnia. Grupę docelową stanowią osoby w wieku 20-49 lat.

Kieleckie Radio Jedność jest jedną z pierwszych rozgłośni katolickich w Polsce, powstała w 1992 roku. Na pierwszym zachowanym programie Jedności widnieje data 15 sierpnia 1992 r. i tę właśnie datę uznaje się za dzień powstania radia. W czasie prób nadawano jedynie muzykę od kilku do kilkunastu godzin dziennie, by na obszarze Kielce i w okolicach miasta sprawdzić jakość emitowanego sygnału. Oficjalnie do istnienia powołał radio ówczesny biskup Stanisław Szymecki dekretem z 4 grudnia 1992 r.

Radio stało się własnością diecezji kieleckiej. W statucie rozgłośni zapisano, że redaktorem naczelnym jest osoba mianowana przez biskupa, a jego zadaniem stała się organizacja redakcji i administracji. Ustalono również, że radio będzie utrzymywać się z zysku pochodzącego z ogłoszeń, reklam, darowizn i koncertów życzeń. Pierwsze miesiące działalności Radia Jedność to czas szukania oblicza radiostacji, czas przypadkowości i spontaniczności. Radio rozwijało się w bardzo szybkim tempie, przyciągało wielu młodych, ambitnych ludzi często tworzących swoje audycje. Spontanicznie tworzony program spotkał się z pozytywnym odbiorem ludzi młodych, ale także z ostrą krytyką ludzi starszych. Duża liczba konkursów, otwartość na słuchacza, bezpośredni kontakt z ulubionymi spicerami, dynamiczne prowadzenie bloków informacyjno-muzycznych (z dużą ilością muzyki młodzieżowej) były nowością dla słuchacza, stanowiły przeciwwagę dla ówczesnego stylu regionalnej rozgłośni – Radia Kielce. Radio to było też wtedy jedyną niepubliczną rozgłośnią lokalną, wśród stacji komercyjnych konkuro-

wało z odbieranym krakowskim RMF FM, Radiem Zet i Radiem Maryja¹⁵.

Przez pierwszy miesiąc radio emitowało 16 godzin programu, od września do grudnia 1992 roku zmuszone było ograniczyć emisję do 10 godzin w ciągu dnia. Ograniczenie czasu nadawania było spowodowane głównie zakłóceniami, które pojawiły się w odbiornikach telewizyjnych kielczan mieszkających w pobliżu nadajnika, zamiast fonii II programu telewizji słychać było sygnał „Jedności”. Był to wynik nadawania na zbliżonych częstotliwościach – program II TV emitowany był wówczas z nadajnika na Św. Krzyżu. Od 1993 roku radio rozpoczęło nadawanie całodobowego programu. Początkowo sygnał był emitowany z budynku przy ulicy Wesołej 56, na częstotliwości 71,93 MHz, później decyzją ministra łączności nadajnik przeniesiono na budynek kościoła na wzgórzu Karczówka, zmieniono również częstotliwość na 71,95 MHz¹⁶. W wyniku procesu koncesyjnego w 1995 roku otrzymało zgodę na rozpowszechnianie programu na dwóch częstotliwościach OIRT – 71,95 MHz i CCIR – 98 MHz, zwiększając moc nadawania do promienia 50 km.

Pracowników stacji wyłoniono w trakcie przesłuchań w latach 1992-1998. Pracownikami bardzo często stawały się osoby, które przychodziły do redakcji, przedstawiały pomysł na własną audycję i dostawały czas antenowy. Niektóre z tych osób zostały etatowymi pracownikami rozgłośni, m.in. Anna Ciulęba oraz Katarzyna Bernat. Rotacja pracowników była zawsze bardzo duża, a spowodowana głównie niskimi zarobkami, wymogami stawianymi przez stację katolicką. Audycje radiowe tworzyły przeważnie osoby młode, głównie studenci, którzy uczyli się zawodu, dojrzewali i odchodzili do innych mediów, oferujących lepsze warunki. Ten problem trwa do dziś. Wśród pracowników radia są poloniści, dziennikarze, historycy oraz ekonomiści. Po siedemnastu latach spośród najstarszych pracowników Radia Plus pozostały tylko dwie osoby, spośród tych, których staż wynosi 5 lat – trzy.

Od początku radio tworzyło jednak „hybrydę” programową, jego twórcy usiłowali pogodzić ze sobą programy i piosenki religijne z audycjami świeckimi. Przez pierwsze półtora roku istnienia rozgłośni na antenie przeważała muzyka, później zaczęło przybywać audycji słownych, mających różnorodny charakter. W zasadzie w programie starano się zaspokoić wszystkie gusta. Na antenie nie zabrakło więc audycji adresowanych do dzieci, studentów, były też audycje poradnicze. Serwisy informacyjne z kraju i ze świata przygotowywane były na podstawie Polskiej Agencji Prasowej, Katolickiej Agencji Informacyjnej, zaś lokalne przez własnych reporterów. W 1996 roku większość audycji powstałych w latach 1992-1995 przestało być nadawanych, pozostało ich w programie zaledwie około 10%. Radio stało się mniej atrakcyjne, musiało konkurować już nie tylko z regionalną rozgłośnią – Radio Kielce, ale także z istniejącymi pierwszymi rozgłościami komercyjnymi – Radiem Fama, Radiem Zet, Radiem RMF FM, programami publicznymi – Programem I i III Polskiego Radia oraz Radiem Maryja.

15 A. Cieśla, *Radiofonia polska w okresie transformacji ustrojowej*, praca magisterska napisana pod kierunkiem dra hab. Mariana Gieruli, Uniwersytet Śląski, Zakład Dziennikarstwa, Katowice 2008, s. 63.

16 M. Fudala, *Dobrze Grają*, „Echo Dnia” nr 160 z 19 VIII 1993, s. 5.

Zmieniło się również kierownictwo rozgłośni, dyrektorem został dotychczasowy dyrektor Wydawnictwa „Jedność” ks. Leszek Skorupa, a dyrektorem programowym ks. Marian Fatyga. Nowe władze od razu przystąpiły do zmian programowych. Program został podzielony na bloki tematyczne: „Czas Ewangelii”, „Radio Budzik”, „Samo Życie”, „Radio dla Was” oraz „Muzyczny Wieczór”. Rozbudowano i położono nacisk na wiadomości lokalne i informacje dotyczące sytuacji na kieleckich drogach, powrócono do porannych konkursów (głównie literackich, historycznych, biblijnych, sportowych). Powstało także kilka nowych audycji, m.in. „Czas Samarytanina”, „Młodzi o Młodych” oraz „Clip”. W połowie 2001 roku, gdy warszawska redakcja Radia Plus zaczęła przeżywać kłopoty finansowe, pracownicy zaczęli odchodzić, pogorszyła się również jakość nadawanego programu. Cały czas były jednak nadawane serwisy informacyjne i niektóre pasma programowe, resztę stacja regionalna przygotowywała we własnym zakresie, co spowodowało, że sieć przetrwała. Sytuacja poprawiła się w 2002 roku, kiedy pojawił się międzynarodowy inwestor – sieć przeżyła odrodzenie. Na początku 2003 roku wprowadzono nowy format muzyczny soft AC – grane są łagodne przeboje, utwory popowe. Sieć promuje się jako Radio Plus „Łagodne Przeboje”¹⁷. Określono także grupę docelową, do której kierowany jest program. Są to wykształcone, dobrze zarabiające osoby, głównie w wieku 25-45 lat. Te posunięcia spowodowały nie tylko wzrost słuchalności Radia Plus Kielce, ale całej sieci¹⁸.

Po wejściu do ogólnopolskiej sieci ustabilizowała się sytuacja rozgłośni, zmienił się również standard przygotowywanych materiałów reporterskich. Przede wszystkim muszą to być krótkie, kilkusekundowe formy, dynamicznie i starannie przygotowywane. Jeśli jest to informacja, musi zawierać co najmniej dwie dwudziestosekundowe wypowiedzi informatorów, natomiast reportaż nie może przekraczać trzech minut, do tego przekaz musi zawierać ilustrację dźwiękową.

Radio Jedność od początku swojej działalności starało się utrzymać ciągły kontakt ze słuchaczem, tak w czasie modlitw, jak i podczas różnego rodzaju konkursów, audycji z udziałem gości i audycji muzycznych. W wyniku zmiany formatu radia początkowo ograniczono, a później całkowicie zlikwidowano interaktywne audycje z udziałem słuchaczy, odbywa się to jedynie wtedy, gdy, zadzwoni na konkurs.

Obecnie Radio Plus jest uboższe w audycje słowne, w porównaniu do Radia Jedność. Sieć postawiła na muzykę w formacie „Łagodne Przeboje” jako wyróżnik spośród innych polskich rozgłośni. W dobowym programie oprócz serwisów informacyjnych, ogólnopolskich i lokalnych, krótkich audycji religijnych, na antenie pojawiają się informacje kulturalne i konkursy. Natomiast publicystyka ogranicza się do codziennej porannej rozmowy oraz środowej audycji „Żyć nie umierać”, w której poruszane są sprawy polityczne, społeczne, kulturalne, a czasami również religijne. Oba programy

17 Por. K. Bernat, *Funkcjonowanie regionalnej rozgłośni w ogólnopolskiej sieci radiowej – na przykładzie Radia Plus*, [w:] J. Adamowski, K. Wolny-Zmorzyński, W. Furman (red.), *Media regionalne. Sukcesy i porażki*, Wydawnictwo Wyższej Szkoły Administracji i Prawa w Kielcach, Kielce 2008, s. 126.

18 „Press”, nr 2 z 15 II -14 III 2005, s. 104.

przygotowuje warszawska redakcja¹⁹. W październiku 1994 roku powstało w Radomiu Radio Rekord FM (funkcjonujące do 1998 roku na obszarze ówczesnego regionu świętokrzyskiego – obecne województwa mazowieckiego), nadające na częstotliwości 106,2 FM. Od początku swojej działalności koncentruje się na transmisji najważniejszych wydarzeń z regionu, oferuje odbiorcom głównie dzienniki lokalne – zawierające aktualne informacje z obszaru, na którym nadaje, przeglądy prasy, relacje reporterskie, programy poświęcone tematyce sportowej, wywiady, informacje kulturalne oraz traffic. Emituje program o charakterze informacyjno-muzycznym. Do najbardziej popularnych audycji, cieszących się dużym zainteresowaniem odbiorców należą m.in.: „Hit Mix Party” (transmitowany w każdą sobotę o godzinie 18.00) w programie prezentowane są największe hity z lat 80- i 90-tych oraz muzyka klubowa; „Siłownia”, czyli muzyczna lista przebojów, tworzona przez słuchaczy radia; „Rekordowy Róg Obfitości” prowadzony przez Sylwestra Kamińskiego; „Rekord Cafe”, nadawana we wtorek i czwartek, „Rekordowa Auto Audycja” Bartka Olszewskiego, w której są warunki drogowe i informacje z dziedziny motoryzacji oraz „Słowo o słowie” – audycja autorstwa prof. Jerzego Bralczyka.

Kolejnym nadawcą lokalnym funkcjonującym w województwie świętokrzyskim jest Radio Fama, uruchomione 17 września 1995 r. Założycielem i obecnym właścicielem radia jest Agencja Radiowo-Telewizyjna „Fama”, współwłaścicielami koncesjonariusza są także Jan Jagielski, AP-H „DO-Centa” oraz Regionalna Rozgłośnia Radiowa. Od początku swojego istnienia rozwijało się w bardzo szybkim tempie, dynamicznie tworzony program spotkał się z pozytywnym odbiorem głównie ludzi młodych. Jego specyfika opierała się na szybkim i zwięzłym sposobie nadawania oraz częstej zmianie ramówki programu. Częsta zmiana formuły programowej zwiększenie ilości muzyki doprowadziły do wzrostu popularności radia. W 1997 roku słuchało go około 18%, kilka lat później (w 2004 roku) liczba ta spadła do około 8%. Aktualnie radia tego słucha około 2,3% mieszkańców Kielc.

Początkowo do pracy w radiu nie wykorzystywano zawodowych dziennikarzy, ale ludzi, którzy nie posiadali odpowiednich kwalifikacji; to głównie oni tworzyli program, audycje informacyjne i wywiady. Zawartość programowa tego radia świadczyła, że było ono adresowane głównie do odbiorców w wieku od 15-25 lat. Obecnie słuchane jest przez osoby w wieku 15-30 lat.

Stacja ta od początku swojej działalności koncentruje się na emisji głównie najważniejszych wiadomości – informacji lokalnych. Oprócz serwisów informacyjnych radio to nadaje muzykę dance, pop a także rock, stanowi ona ponad 80% czasu antenowego, pozostałą część wypełnia informacja (około 10%) i rozrywka (5%). Cały czas stara się utrzymać stały kontakt ze słuchaczami poprzez organizowanie różnego rodzaju konkursów i nadawanie audycji. Programy o największej popularności to „Radio

19 K. Bernat, *Funkcjonowanie katolickiej rozgłośni po 1989 roku w Polsce na przykładzie Radia Jedność i Radia Plus w Kielcach*. Referat wygłoszony podczas ogólnopolskiej konferencji naukowej na temat „Regionalna i lokalna radiofonia Polska w osiemdziesięciolecie jej istnienia”, która odbyła się 12.05.2005 r. w Warszawie, zorganizowana przez Wydział Dziennikarstwa i Nauk Politycznych Uniwersytetu Warszawskiego, s. 7-8.

Randka”, nadawana w godzinach popołudniowych od 18.00-20.00 i od 22.00-23.00, oparta na konwersacji ze słuchaczem, w trakcie której na antenie radia kojarzone są pary oraz „Radiowy Koncert Życzeń”, emitowany od godziny 9.00-10.00. Duże zainteresowanie mają także inne programy, m.in.: „Radioaktywna Lista Przebojów”, „Fama Dance”, „Magazyn Moda i Uroda”, a także „W Dobrym Tonie”²⁰.

Obecnie program nadawany jest na częstotliwości 100,8 MHz, z nadajnika umieszczonego przy ulicy Hubalczyków w Kielcach. Swoim zasięgiem obejmuje takie miasta jak Chęciny, Suchedniów, Zagnańsk, Daleszyce i Morawica. Odbierać go można w promieniu około 80 km od Kielc. W kwietniu 1998 roku powstała w Kielcach (obecnie już nieistniejąca) kolejna rozgłośnia – Radio Tak, która w 2005 r. zmieniła nazwę na Radio Tak FM. Do 2000 roku właścicielem radia była Spółka Exbud Media, później kupione zostało przez Spółkę Media Polska, której większość udziałów należało do Michała Słowowa. „Ta stacja najpierw obejmie zasięgiem region staropolski, a potem cały kraj, bo przecież innych regionów nie możemy pozbawić szczęścia słuchania tak dobrego radia²¹” – mówił pół żartem podczas uroczystego otwarcia Witold Zarazka. Pierwszym dżinglem, który usłyszeli słuchacze tego radia, był dżingiel: „Od świtu do nocy, od nocy po świt, poczujesz swój rytm – Radio Tak”. Tą czołówką muzyczną przywitało się w samo południe ze swoimi odbiorcami. Pierwsze minuty programu prowadził Paweł Solarz (szef działu informacji), a najmłodszym jego słuchaczem został Piotruś, który urodził się w jednym z kieleckich szpitali w chwili, gdy radio zaistniało w eterze. Płacz noworodka słycać było w jednym z pierwszych serwisów informacyjnych.

Trzymiesięczny okres działalności Radia Tak zaowocował licznymi krytycznymi uwagami ze strony słuchaczy i reklamodawców na temat jego słabej jakości odbioru w wielu rejonach Kielc. Traciło słuchaczy także wśród kierowców – automatyczne „wybieracze” na skali radioodbiorników omijały częstotliwość 106,5 MHz, na której było odbierane. „Najprostszym i najszybszym sposobem rozwiązania tego trudnego i jakże ważnego dla nas problemu byłoby podwyższenie mocy do 20 kW nadajnika Radia Tak, zamieszczonego na wieży RTCM na Świętym Krzyżu²²” – pisał do ówczesnego przewodniczącego Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji Bolesława Sulika redaktor naczelny stacji, Jerzy Chrobot. Problem słabego odbioru na częstotliwości 106,5 MHz spowodowany był prawdopodobnie usytuowaniem znajdującego się na Świętym Krzyżu odbiornika stacji pomiędzy „mocniejszymi” nadajnikami Radia Zet i Radia Maryja. Od kwietnia 2001 roku Radio Tak nadawało program w paśmie 98-106,5 MHz z nadajników na Świętym Krzyżu w Pińczowie, Włoszczowie i Kielcach. Liczba jego odbiorców ograniczona była do Kielc i najbliższych okolic.

Jako jedyna rozgłośnia w regionie posiadała profesjonalny sprzęt cyfrowy oraz oferowała słuchaczom stały dostęp do najbardziej aktualnych informacji i wydarzeń mających miejsce na obszarze nadawania. W ramówce programu dominowały prze-

20 Dane za: <http://www.radiofama.com.pl>

21 Z. Olejarczyk, „*Tak*” jest i „*Tak*” już zostanie”, „Słowo Ludu”, nr 98 z 29 IV 1998, s. 3.

22 Źródło: Informacje udostępnione w byłej siedzibie Radia Tak FM przy ul. Wesolej 47/49 w Kielcach.

ważnie audycje publicystyczne o tematyce regionalnej, m.in.: wiadomości kulturalne z regionu „Zawsze po 14, czyli co, gdzie, kiedy”, magazyn „Tak i Tak” z informacjami i wywiadami oraz „Poranny Gość Radia Tak”. Emitowało głównie muzykę w formacie Oldies (grane były utwory z lat 60-, 70-, 80- oraz 90-ych), prezentowało różnorodne rodzaje muzyki, od zapomnianych często przebojów po najnowsze hity. Można było usłyszeć nie tylko „Listę Starych Przebojów”, ale także „Listę DJ’s Dance Charts” i „Rocową Wyspę Radia Tak”. W marcu 2004 roku na antenę wprowadzono również audycje z takimi gatunkami jak reggae, techno, hip-hop oraz R’N’B, pojawiło się więcej muzyki z lat 80-ych, ograniczono natomiast nadawanie programów dla młodzieży. Nadal dużą popularnością cieszył się program publicystyczny „Sprawa na trzy kwadransy” (autorstwa Piotra Siwca) transmitowany od poniedziałku do piątku po 15.00 i niedzielny przegląd sportowy „Halo Stadion”.

Pod koniec 2004 roku nasiliły się problemy finansowe rozgłośni, w wyniku których 6 stycznia 2005 r. przerwała nadawanie programu. „Działalność stacji przestała przynosić zyski. Nie widzimy szans na zmianę tej sytuacji, dlatego byliśmy zmuszeni podjąć decyzję o zawieszeniu działalności i wstrzymaniu emisji programu²³” – poinformował Piotr Siwiec, ówczesny dyrektor radia. Po miesięcznej przerwie w transmisji programu pod koniec lutego 2005 r. radio zaczęło znowu nadawać, ale już nieregularny program. W 2006 roku Radio Tak FM przejęła krakowska spółka Region, właściciel sieci RMF Maxxx. Od tego momentu zakończyło emisję w dotychczasowym formacie (Oldies), a na antenie pojawił się program podobny do emitowanego przez stację RMF Maxxx (w formacie CHR, czyli zawiera najbardziej znane utwory z aktualnych list przebojów). Do czasu otrzymania zgody Krajowej Rady Radiofonii i Telewizji na zmianę nazwy rozgłośni nadawało pod dotychczasową nazwą – Radio Tak FM. Kolejność prezentowanych utworów odpowiadała playliście prezentowanej przez krakowskie radio. Przerwy między utworami wypełniał dżingiel „Przełącz się na Maxxxa”, emitowane były także „Fakty lokalne” dla mieszkańców Kielc i Radomia, informacje kulturalne oraz serwisy dla kierowców z regionu świętokrzyskiego. Ostatecznie Radio Tak FM przestało nadawać 22 czerwca 2007 roku, kiedy rozgłośnia oficjalnie rozpoczęła emisję pod nową nazwą Radio RMF Maxxx.

Radio MTM jest kolejną stacją komercyjną powstałą w województwie świętokrzyskim, obecnie już nieistniejącą. Swoją emisję rozpoczęło 22 listopada 1996 roku w Starachowicach, na fali 102,1 MHz. Jego założycielami byli: Michał Banach, Tomasz Kordeusz oraz Marek Tokarski. Od 2003 roku zarząd firmy radia reprezentowały Justyna Borkowska-Ciok i Agnieszka Lasek. Program miał charakter lokalno-regionalny, proponował swoim słuchaczom przede wszystkim najważniejsze wiadomości lokalne – głównie kulturalne, informacje dla kierowców, a także dzienniki informacyjne przedstawiające życie polityczne, społeczne oraz sportowe miasta. Większą część czasu antenowego wypełniała nie tylko muzyka, ale również audycje o charakterze rozrywkowym z telefonicznym udziałem słuchaczy. Była stacją, która odbierana była na obszarze Starachowic i okolic, sygnał słyszany był m.in. w sąsiadującym Skarżysku-Kamiennej, Ostrowcu Świętokrzyskim i Bodzentynie.

W styczniu 2005 roku radio to przestało emitować regularny program, mała słuchalność – 0,4% (na początku działalności w 1996 roku wynosiła 1,5%) nadawanych audycji, a przede wszystkim ich coraz niższy poziom i brak sponsora, który by go dofinansował, spowodowało jego zamknięcie. W miejsce funkcjonowania dotychczasowej stacji powstał oddział warszawskiego Radia „Eska”.

Najmłodszą stacją funkcjonującą na rynku radiowym na obszarze regionu świętokrzyskiego jest akademickie Radio Planeta FM Kielce nadająca na częstotliwości 103,9 MHz. Radio to powstało w 2006 roku, a jego właścicielem jest spółka Ad.point. Swoją program emituje w formacie Oldies, różni się jednak od pozostałych nadających pod tą marką w Krakowie, Giżycku, Iławie, Warszawie, Olsztynie, Mrągowie, Opolu, Białsku-Białej i na Śląsku tym, iż proponuje programy dla studentów. Od początku swojej działalności emituje serwisy informacyjne (dotyczące problemów oraz działalności uczelni wyższych), audycje o charakterze lokalnym i akademickim. Zdecydowana większa część audycji, pasm prezenterkich produkowana i nadawana jest „na żywo” ze studia w Kielcach²⁴, współtworzona przez studentów Wyższej Szkoły Umiejętności i Politechniki Świętokrzyskiej.

Rozgłośnia ta adresuje swój program głównie do młodzieży oraz preferuje muzykę nie tylko dance, ale także pop i rock. Do najbardziej charakterystycznych audycji należą: „Akademicki Budzik” prowadzony przez Emila Karpińskiego i Michała Pustule, „Planetarne Nowości”, które prowadzi Sylwester Wiśniewski, „Studencki Codziennik” (prowadzony przez Dariusza Janika) oraz „Popołudniówka po zajęciach”, którą można usłyszeć dzięki Karolowi Kalecie. Inne programy również cieszące się dużym zainteresowaniem wśród słuchaczy to: „DJ’s Dance Charts, DJ’ Filip Mix”, „Prywatka”, „Siłownia” – akademicka lista przebojów, a także „Piosenki na życzenie”²⁵. Jej odbiorcami są przeważnie ludzie młodzi w wieku 15-35 lat. Na początku funkcjonowania jej audytorium wynosiło około 5%, obecnie jest to 7,3%.

Na rynku radiowym w województwie świętokrzyskim oprócz Regionalnej Rozgłośni – Polskie Radio Kielce i stacji prywatnych funkcjonuje także radio internetowe – Radio Wyższej Szkoły Ekonomii i Prawa (powstałe w 2005 roku) oraz Radio Piramida Politechniki Świętokrzyskiej (utworzone w 2006 roku). Są rozgłościami nadającymi w sposób amatorski, niejednolity, nieuporządkowany i bazują na pracy studentów – wolontariuszy. Prowadzącym audycje często zdarzają się pewne niedociągnięcia językowe czy warsztatowe. W pewnym sensie ten brak profesjonalizmu powoduje, że stacje te mają bardziej studencki charakter niż te koncesjonowane²⁶.

Odbiorcami tych rozgłośni są w większości studenci uczelni, na której istnieją. Na antenie dominuje swobodny ton, a ich pracownicy odpowiedzialni są za promowanie i prezentowanie opinii zgodnych z polityką macierzystej szkoły wyższej. Radio. wseip.edu.pl, jest właściwie bardziej portalem internetowym, gdzie można posłuchać zgromadzonych na stronie audycji niż radiem z prawdziwego zdarzenia. Z kolei Radio

24 Dane za: <http://www.medialink.pl>

25 Dane za: <http://www.kielce.planetafm.pl/lokalne.php>

26 U. Doliwa, *Radio studenckie w Polsce*, Olsztyn 2008, s. 139.

Piramida oferuje swoim odbiorcom głównie najważniejsze informacje, komunikaty z uczelni oraz muzykę. Do najbardziej znanych audycji należy np. „Prasówka” i „Biuro Karier”, a także „Strefa Rocka”.

Oprócz przedstawionych rozgłośni działających na terenie Kielecczyny są także stacje należące do sieci radia gminnego – Twoje Radio, tworzone przez spółkę Polskie Fale Średnie z Krakowa oraz władze gminne. Należą do nich Twoje Radio Kielce, Twoje Radio Pińczów, Twoje Radio Radomsko oraz Twoje Radio Busko. Planowane jest również uruchomienie tego typu radia w Skarżysku Kamiennej i Jędrzejowie. Stacje te dysponują nadajnikiem o mocy od 100 W do 1 kW. Transmitują głównie dwugodzinny program lokalny o charakterze informacyjnym, pozostały czas antenowy wypełnia retransmisja programu Regionalnej Rozgłośni Polskiego Radia Kielce lub ze studia w Krakowie. Odbierane są przeważnie na terenie gminy, w której istnieją.

Rozpoczęcie działalności w latach 90-ych, przez stacje komercyjne stworzyło nową sytuację dla audytorium radiowego. Różnorodność oferty programowej spowodowała, że słuchacze skupiali swoją uwagę wokół wybranych rozgłośni, głównie lokalnych i komercyjnych. Audytorium radiowe uległo rozproszeniu, słuchacze wybierali pomiędzy ofertą programową różnych stacji, które proponowały odmienne treści programowe, a ich audycje adresowane były do różnych grup słuchaczy. Zmianom uległ również zasięg oddziaływania poszczególnych programów i rozgłośni. W regionie świętokrzyskim rynek radiowy był urozmaicony, większość nadawców oferowała programy o charakterze uniwersalnym – najczęściej spotykanymi audycjami były audycje publicystyczne, informacyjne i muzyczne. Wchodzący na rynek radiowy lokalni i ogólnopolscy nadawcy często zmieniali zawartość swoich programów, starali się uwzględnić i zaspokoić potrzeby swoich odbiorców (np. Radio Plus Kielce). Wszystkie rozgłosnie wykorzystywały telefoniczny kontakt ze słuchaczami, z odbiorcami można było rozmawiać na antenie o problemach społecznych i politycznych, a także odpowiadać na ich pytania. Ważną cechą tych stacji było koncentrowanie się na sprawach lokalnych, nadawane serwisy informacyjne, przeglądy prasy oraz reklamy miały charakter lokalno-regionalny.

Na początku lat 90-ych najczęściej słuchanym radiem na Kielecczynie było RMF FM (38%), następnie Radio Jedność (26%) oraz Regionalna Rozgłosnia Polskiego Radia – Radio Kielce (18%). Pionierem wśród lokalnych stacji było Radio Jedność (Radio Plus Kielce). 50% mieszkańców województwa świętokrzyskiego słuchało radia często, niewiele ponad 23% stale, 27% rzadko. Tylko 1% oceniało radio Jedność najniżej (na jeden punkt). Najczęściej odbiorcy włączali radio w godzinach od 8.00 do 12.00 (31%) oraz w godzinach od 16.00-20.00 (23%). Najniższą słuchalność miało nocą i do godziny 8.00 rano. Jego audytorium stanowili głównie dwudziesto- i trzydziestolatkowie (30%) oraz czterdziesto- i pięćdziesięciolatkowie (20%), najmniejszą popularność miało wśród osób starszych (7%)²⁷. Z przeprowadzonych w czerwcu 1994 r. badań słuchalności (9 rozgłośni) przez Biuro Doradztwa Marketingowego przy Szkole Zarządza-

27 Badania słuchalności przeprowadzone w listopadzie 1993 roku przez Zakład Ekonomiki i Marketingu Politechniki Świętokrzyskiej w Kielcach.

nia i Marketingu w Kielcach EM4T wynikało, że „Jedności” słuchał co piąty kielczanin, 40% spośród słuchaczy uważało radio za swoją rozgłośnię. Stale radia słuchało niewiele ponad 22%, czasem – ponad 30%, zaś 46% mieszkańców Kieleccyzny nie słuchało wcale. Pod względem popularności rozgłośnia ta zajmowała pierwsze miejsce (ponad 45%), na drugim miejscu był RMF FM (35%), na trzecim Radio Kielce (25%). Nie zmieniły się godziny największej słuchalności (od 8.00 do 12.00 wynosiła 30%). Odbiorcami Radia Kielce były przeważnie osoby starsze oraz w średnim wieku, młodzież natomiast znacznie rzadziej poświęcała czas na słuchanie tego programu. Największe audytorium miało wśród osób z wykształceniem zawodowym, mniejszą grupę stanowiły osoby z wyższym i średnim, a najmniejszą z podstawowym. Z kolei Radio RMF i Radio Jedność włączali najchętniej studenci i uczniowie oraz osoby od 35 do 50 roku życia (30%), najrzadziej – emeryci i bezrobotni (około 6%)²⁸.

W grudniu 1996 roku najpopularniejsze wśród rozgłośni było Radio Kielce (ponad 22% słuchalności), tuż za nim znalazło się Radio Fama (17%), następnie Radio Zet i RMF (po 13%), Program I (11%) i II Polskiego Radia (około 8%), na przedostatnim miejscu znalazła się „Jedność” (z wynikiem 7%), a na ostatnim Radio Maryja (3%)²⁹. Po 2000 roku znacznie spadło audytorium radiowe stacji komercyjnych, od kilku lat na pierwszym miejscu plasuje się Regionalna Rozgłośnia Polskiego Radia – Radio Kielce (20,3%).

Tabela 1. Dzienna słuchalność rozgłośni radiowych w 2005 roku

Rozgłośnia	Dzienna słuchalność w %
Radio Kielce	22,31
Radio RMF FM	21,76
Radio Eska (Kielce)	16,77
Radio Zet	15,08
Program III PR	11,91
Program I PR	10,11
Radio Fama (Kielce)	7,78
Radio Wawa	7,17
Radio Plus (Kielce)	4,02
Radio Tak FM (Kielce)	3,25
Radio Maryja	2,98
Program II PR	1,20

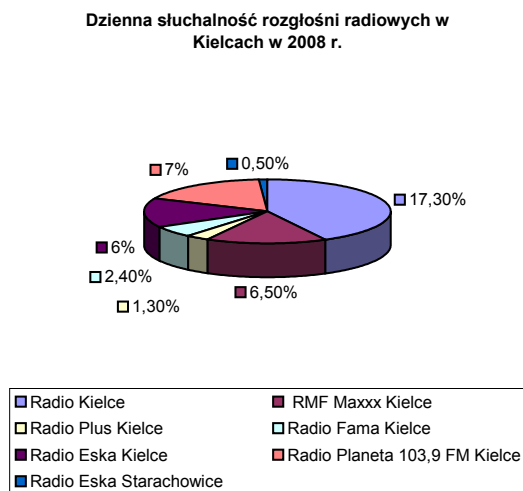
Źródło: Na Fali 101,4 MHz: Magazyn Polskiego Radia Kielce z 2005 roku

28 Badania słuchalności przeprowadzone w czerwcu 1994 roku przez Biuro Doradztwa Marketingowego w Kielcach EM4TA.

29 Badania słuchalności przeprowadzone w grudniu 1996 roku przez Szkołę Zarządzania i Marketingu w Kielcach.

Słuchalność poszczególnych stacji w roku 2005 przedstawia tabela 1. Spośród przedstawionych stacji działających w Kielcach najmniejszą liczbę odbiorców miało Radio Tak (3,25%), a największą Radio Kielce (22,31%) oraz Radio Eska Kielce (16,77%). Z kolei największą słuchalność wśród rozgłośni ogólnopolskich odbieranych w regionie miały RMF FM (21,76%), Radio Zet (15,08%) oraz Program III PR (11,91%).

Rys. 1. Dzienna słuchalność rozgłośni radiowych w Kielcach w 2008 roku

Źródło: Na Fali 101,4 FM: Magazyn Polskiego Radia Kielce z 2008 roku

Najchętniej słuchanym nadawcą radiowym w 2008 roku było Radio Kielce (17,3%), za nim plasowało się Radio Planeta (7%) oraz RMF Maxxx Kielce (6,5%). Pozostali nadawcy mieli znacznie mniejsze zainteresowanie wśród słuchaczy. Najmniejsze audytorium miało Radio Eska Starachowice (0,50%) i Radio Plus Kielce (1,30%).

Aktualnie słuchalność ta wynosi dla Polskiego Radia Kielce 17,1%, Radia Planeta FM – 7,3%, Radia RMF Maxxx Kielce – 6,7%, Radia Fama – 2,3%, Radia Plus – 1,5% oraz Radia Eska Starachowice około 0,5%. Odbiorcami komercyjnych rozgłośni są przede wszystkim ludzie młodzi między 15 a 45 rokiem życia, natomiast radia regionalnego (Radia Kielce) głównie ludzie najstarsi (65-75 lat) oraz w średnim wieku (50-60 lat). Oferta programowa stacji koncesjonowanych znacznie różni się od preferowanej przez nadawcę publicznego. Programy komercyjnych stacji proponują głównie audycje rozrywkowe i muzyczne, natomiast bardzo mało jest w nich reportaży, audycji edukacyjnych oraz publicystycznych. Radio publiczne z kolei oferuje swoim słuchaczom nie tylko bogatą ofertę programową, ale również i muzyczną. Oprócz audycji edukacyjnych, informacyjnych są także literackie, religijne oraz dla dzieci i młodzieży. Można usłyszeć nie tylko muzykę rozrywkową, m.in.: pop, dance, rock, ale również jazz, muzykę klasyczną oraz ludową.

SUMMARY:

Broadcasting during structural transformation in Świętokrzyskie region

Development of broadcasting within Świętokrzyskie province, along with the rest part of Poland followed no sooner than in year 1989. Beside already existing Polish Radio Kielce commercial stations have started to emerge, thus creating a new situation on broadcasting market. Those new radio providers introduced general image of Kielce radiophony with new elements: programme, innovations, fresh topics as well as new form of contact with listeners, who could choose among various broadcasters and their program offers.

Situation on Świętokrzyskie radio-station market is at present difficult, due to the fact that eight providers transmit: public Polish Radio, six private: Radio Fama, Radio Planet, Radio Plus, Radio RMF Maxxx, Radio Eska Kielce and Eska Stara-chowice, in addition to single self-governed: Radio Opatów. Two college stations also take part in that scope of activity: Radio Piramida of Technical University of Kielce and Radio of Economy and Law University. All those stations in order to be able to successfully compete on the market are forced not only to find their own individual ways of survival – exclusive style and form but faithful audience at the same time.

KEY WORDS: local radio, regional radio, structure, programme, functioning, number of audience